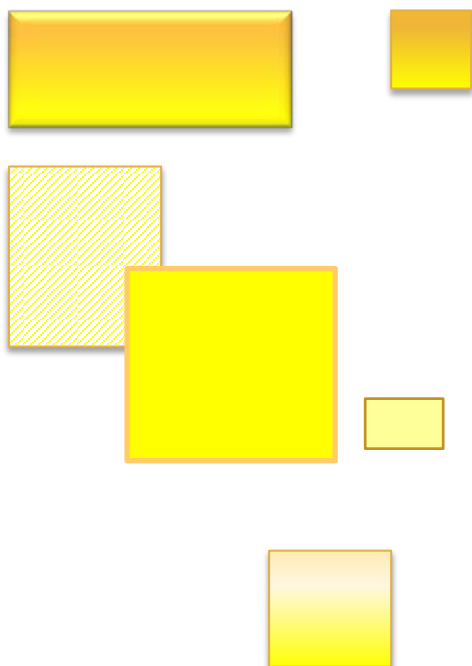

Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane w 2019 roku

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2020

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracowała: Agnieszka Sikora

Wydział Badań Statystycznych

Akceptowała: Hanna Zalewska

Dyrektor Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuariatnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie.....	5
1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników.....	8
1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy.....	14
1.2. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych.....	30
2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS.....	45
3. Podsumowanie.....	47

Wprowadzenie

Przedmiotem opracowania są orzeczenia stwierdzające uszczerbek na zdrowiu powstały na skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych wydane ubezpieczonym w 2019 r.

Orzeczenie stwierdzające uszczerbek na zdrowiu wydawane jest przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską ZUS na podstawie bezpośredniego badania poszkodowanego i posiadanej dokumentacji medycznej.

W orzeczeniu określony zostaje stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu* oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Ocena stopnia uszczerbku na zdrowiu dokonywana jest dopiero po zakończeniu leczenia i ewentualnej rehabilitacji ubezpieczonego.

Stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustalany jest według oceny procentowej, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 kwietnia 2013 r. Tabela ta, w zależności od rodzaju uszkodzenia czy naruszenia sprawności poszczególnych narządów człowieka, określa dolną i górną granicę stopnia uszczerbku na zdrowiu.

W przypadku, gdy wypadek przy pracy lub chorobowa zawodowa spowodowały uszkodzenie kilku kończyn, narządów lub układów, ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu równa się sumie procentów uszczerbku ustalonych za poszczególne uszkodzenia, z ograniczeniem do 100%.

Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu, na mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U 2017 r., poz.1773), stanowią podstawę do przyznania jednorazowego odszkodowania powypadkowego wypłacanego przez ZUS.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ustalana jest raz w roku i ogłaszana przez Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

* za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się naruszenie sprawności organizmu nie rokujące poprawy, natomiast za długotrwały uszczerbek na zdrowiu takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie.

Przeciętne wynagrodzenie ogłaszane jest dla celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski przez Prezesa GUS i stosowane do ustalenia kwoty jednorazowego odszkodowania poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Kwota jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu) w analizowanym okresie wynosiła:

- od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. – 854 zł,
- od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. – 917 zł.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ulega zwiększeniu o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego była ona ustalona, w przypadku gdy ustalony wcześniej uszczerbek na zdrowiu stanowiący podstawę przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych w wyniku dalszego pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego.

Jednorazowe odszkodowanie może również ulec zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej w stosunku do ubezpieczonego została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Prezentowane opracowanie obejmuje orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników ZUS w 2019 r. Analizie poddano strukturę osób badanych w sprawach powypadkowych według ich wieku i płci, okoliczności powstania uszczerbku, wysokości orzeczonego uszczerbku w powiązaniu z rodzajem doznanych urazów oraz przestrzenne zróżnicowanie wydanych orzeczeń powypadkowych.

Ponadto tablica 27 przedstawia jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS w 2019 r. z uwzględnieniem liczby odszkodowań oraz ogólnej kwoty ich wypłat, w powiązaniu z okolicznościami powstania uszczerbku na zdrowiu oraz rodzajem jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

*

*

*

Zastosowany w opracowaniu:

- termin „nieustalone zjawisko” – oznacza brak informacji, zniekształcenie informacji lub niepoprawną identyfikację w przyjętych słownikach (np. w słowniku województw, wieku, płci, itp.),
- znak umowny – kropka (.) – oznacza brak informacji wiarygodnych.

Uwaga: Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników

Lekarze orzecznicy ZUS wydali w 2019 r. 74,3 tys. orzeczeń powypadkowych. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowiły 75,8% tych orzeczeń (tj. 56,3 tys.), natomiast orzeczenia stwierdzające jego brak – 24,0% (tj. 17,9 tys.).

Uwzględniając okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu, liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy kształtowała się na poziomie 72,5 tys. orzeczeń (tj. o 8,2% mniej niż w 2018 roku), natomiast w przypadku chorób zawodowych – wyniosła 1,8 tys. orzeczeń (czyli o 11,0% mniej niż w roku poprzednim).

Wśród osób z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 67,7% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu określony na podstawie wydanych orzeczeń powypadkowych wyniósł 5,6% uszczerbku. Jego wysokość uzależniona była zarówno od płci, jak również od okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. Dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,0% uszczerbku, zaś dla kobiet – 4,6% uszczerbku. W przypadku uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,2% uszczerbku, zaś powstałego w wyniku choroby zawodowej – 19,3% uszczerbku.

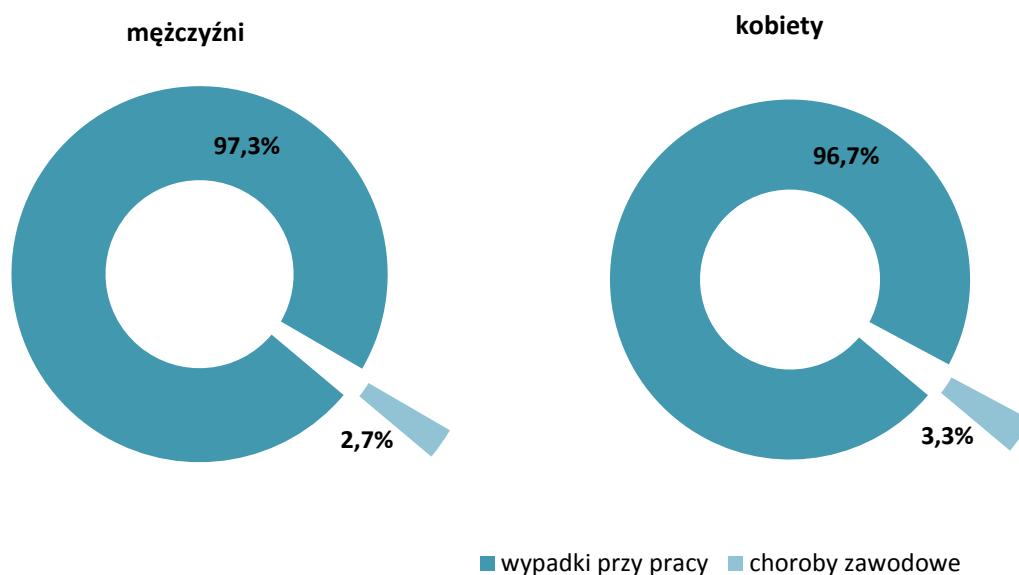
Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 44,2 roku, przy czym średni wiek mężczyzn to 43,1 roku, a średni wiek kobiet – 46,6 roku. Istotny wpływ na wysokość średniego wieku (podobnie jak w przypadku przeciętnego uszczerbku) miały okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. W przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 60,3 roku (dla mężczyzn – 61,7 roku, dla kobiet – 58,4 roku).

Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) dla ogółu Polski wyniosła w 2019 r. 417 orzeczeń. W porównaniu z 2018 r. obserwujemy ich spadek o 11,1%. Najwięcej orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu – w przeliczeniu na 100 tys. pracujących – odnotowano w województwie lubelskim (641 orzeczeń), wielkopolskim (603 orzeczenia) oraz warmińsko-mazurskim (530 orzeczeń); najmniej natomiast w województwie mazowieckim (228 orzeczeń), opolskim (245 orzeczeń) oraz małopolskim (276 orzeczeń).

**TABL. 1 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2018 - 2019**

Okoliczności powstania uszczerbku a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia powypadkowe ustalające:		
			uszczerbek na zdrowiu	brak uszczerbku na zdrowiu	nieustalona ocena
OGÓŁEM	2018	81 014	61 580	19 335	99
	2019	74 326	56 346	17 851	129
	a	91,7	91,5	92,3	.
wypadki przy pracy	2018	78 971	59 713	19 207	51
	2019	72 514	54 700	17 723	91
	a	91,8	91,6	92,3	.
choroba zawodowa	2018	1 995	1 867	128	-
	2019	1 775	1 646	128	1
	a	89,0	88,2	100,0	-
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	2018	48	-	-	48
	2019	37	-	-	37
	a	77,1	-	-	.

**Rys. 1 Struktura orzeczeń powypadkowych ustalających uszczerbek na zdrowiu
wydanych przez lekarzy orzeczników w 2019 roku
według płci osób poszkodowanych
oraz okoliczności powstania uszczerbku**

TABL. 2 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW

Okoliczności powstania uszczerbku	Ogółem		Orzeczenia powypadkowe ustalające:				
			uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba

OGÓŁEM

OGÓŁEM	74 326	100,0	56 346	100,0	17 851	100,0	129
wypadki przy pracy	72 514	97,6	54 700	97,1	17 723	99,3	91
choroba zawodowa	1 775	2,4	1 646	2,9	128	0,7	1
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	37	0,0	-	-	-	-	37

w tym:

MĘŻCZYŹNI

OGÓŁEM	49 153	100,0	38 152	100,0	10 928	100,0	73
wypadki przy pracy	48 025	97,7	37 110	97,3	10 858	99,4	57
choroba zawodowa	1 113	2,3	1 042	2,7	70	0,6	1
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	15	0,0	-	-	-	-	15

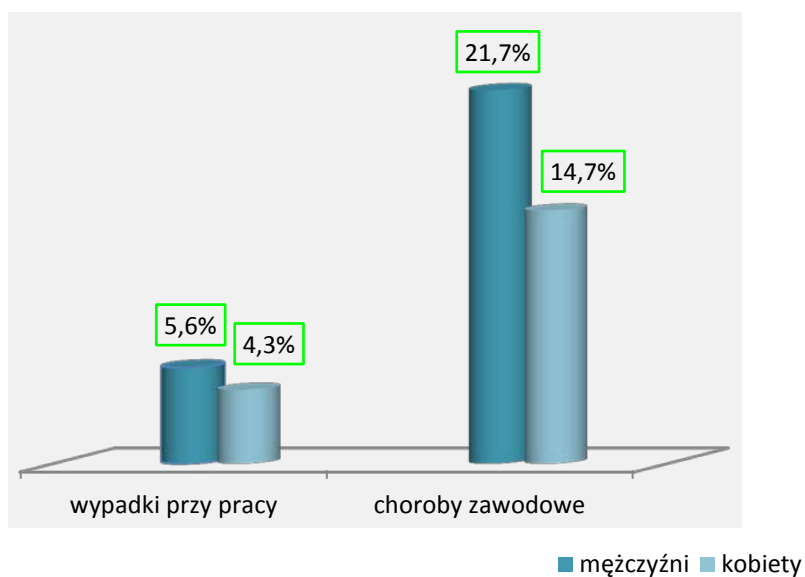
KOBIETY

OGÓŁEM	25 149	100,0	18 174	100,0	6 923	100,0	52
wypadki przy pracy	24 474	97,3	17 575	96,7	6 865	99,2	34
choroba zawodowa	657	2,6	599	3,3	58	0,8	-
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	18	0,1	-	-	-	-	18

TABL. 3 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU

Wyszczególnienie	Ogółem		uszczerbek na zdrowiu powstały wskutek:			
			wypadków przy pracy		chorób zawodowych	
	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach
OGÓŁEM	5,6	44,2	5,2	43,8	19,3	60,3
Mężczyźni	6,0	43,1	5,6	42,6	21,7	61,7
Kobiety	4,6	46,6	4,3	46,2	14,7	58,4

Rys. 2 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu według płci osób poszkodowanych i okoliczności powstania uszczerbku

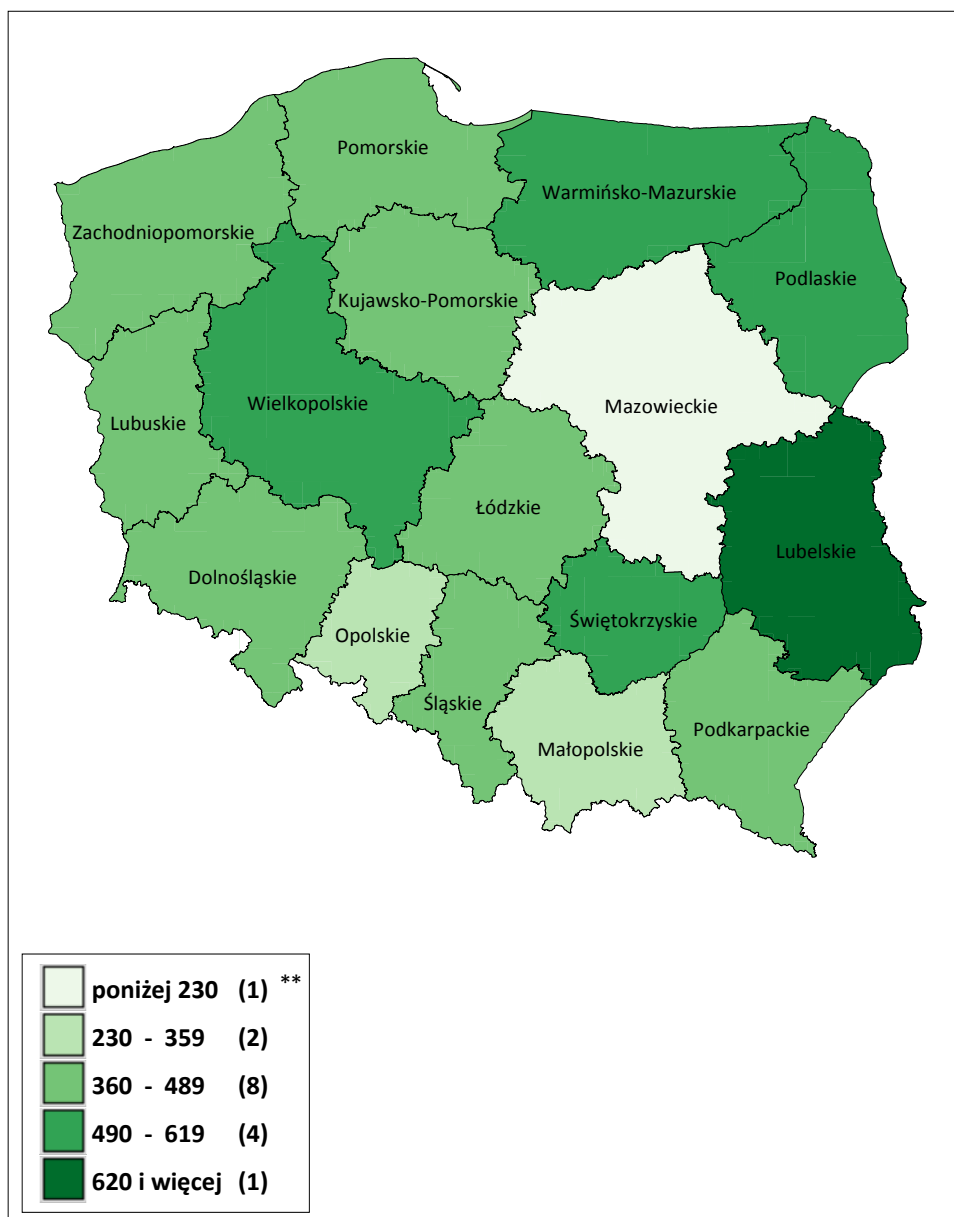

**TABL. 4 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH*
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem	Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	56 346	417
Dolnośląskie	5 218	480
Kujawsko-pomorskie	3 039	467
Lubelskie	3 582	641
Lubuskie	1 423	431
Łódzkie	3 454	405
Małopolskie	3 325	276
Mazowieckie	5 506	228
Opolskie	718	245
Podkarpackie	2 639	426
Podlaskie	1 701	527
Pomorskie	3 608	431
Śląskie	7 338	437
Świętokrzyskie	1 786	526
Warmińsko-mazurskie	2 101	530
Wielkopolskie	8 370	603
Zachodniopomorskie	2 538	469

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.3 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących*
według województw**

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

Wypadek przy pracy to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

W 2019 r. liczba orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników z tytułu wypadków przy pracy ZUS wyniosła 72,5 tys. orzeczeń, przy czym 75,4%, tj. 54,7 tys. stanowiły orzeczenia stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu. W porównaniu z rokiem poprzednim obserwujemy spadek zarówno liczby ogółu orzeczeń powypadkowych wydanych z tytułu wypadków przy pracy (o 8,2%), jak i orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu z tego tytułu (o 8,4%).

W badanej zbiorowości z orzeczoną uszczerebkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy zdecydowaną większość stanowili mężczyźni – 67,8% ogółu badanych.

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadków przy pracy kształtował się na poziomie 5,2% (w przypadku mężczyzn wyniósł 5,6% uszczerbku, a w przypadku kobiet – 4,3% uszczerbku).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w województwie łódzkim – 5,9% uszczerbku, najniższy natomiast w województwie warmińsko-mazurskim – 4,5% uszczerbku.

Analizując miary pozycyjne danych jednostkowych obserwujemy, że jedna czwarta liczby orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (kwartył pierwszy Q1) wykazała uszczerbek na zdrowiu w wysokości nie przekraczającej 2,0% uszczerbku.

W połowie orzeczeń (mediana Me) procentowa ocena uszczerbku na zdrowiu kształtowała się na poziomie nie wyższym niż 3,8% uszczerbku.

W odniesieniu do 75% orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) stopień orzeczonego uszczerbku wyniósł nie więcej niż 5,5% uszczerbku.

Wśród wszystkich orzeczeń ustalających uszczerbek powstały w wyniku wypadków przy pracy dominującym (dominanta D) był uszczerbek w wysokości 4,9%.

Najliczniejszą grupę poszkodowanych z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu stanowiły osoby w wieku 40-49 lat (25,6%). W przypadku mężczyzn były to osoby w wieku 30-39 lat (25,7%), zaś wśród kobiet – poszkodowane w wieku 50-59 lat (34,9%).

Średni wiek osób z orzeczoną w wyniku wypadków przy pracy uszczerbkiem wyniósł 43,8 roku; średni wiek mężczyzn – 42,6 roku, natomiast kobiet – 46,2 roku.

W przypadku 92,9% orzeczeń uszczerbek nie przekroczył 10,0%, z czego 54,1% stanowiły orzeczenia z uszczerbkiem w granicach 0,5% do 4,0%.

Wypadki przy pracy najczęściej powodowały uszczerbek na zdrowiu w postaci: uszkodzeń kończyny dolnej – 39,2% ogółu orzeczeń, urazów śródreźcza i palców – 29,3% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 16,1%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,7%, 3,2%, 6,9%.

Średni wiek osób, które doznały wymienionych wyżej urazów to odpowiednio: 43,9 roku, 41,4 roku, 47,5 roku.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w przypadku uszkodzeń narządów moczowo-płciowych (19,2% uszczerbku), uszkodzeń narządu słuchu (17,6%) oraz uszkodzeń miednicy (17,5% uszczerbku).

Najniższy średni wiek poszkodowanych odnotowano wśród osób z uszkodzeniami twarzy – 41,2 roku, natomiast najwyższy w przypadku osób z uszkodzeniem klatki piersiowej – 50,1 roku.

Najwyższy odsetek orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy odnotowano w woj. wielkopolskim – 15,0% ogółu orzeczeń z tego tytułu, śląskim – 12,6% oraz mazowieckim – 9,8%; najniższy natomiast w woj. opolskim – 1,3% oraz lubuskim – 2,6%. Analizując liczbę orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) obserwujemy, że najwięcej orzeczeń ustalających uszczerbek orzeczonego w woj. lubelskim (626 orzeczeń), wielkopolskim (591 orzeczeń) oraz podlaskim (523 orzeczenia);

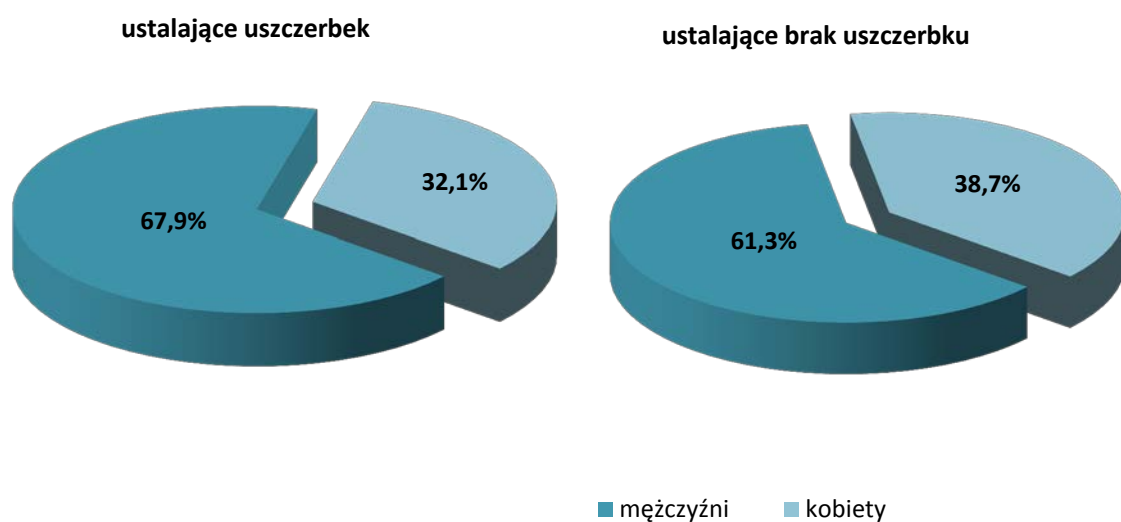
najmniej w woj. mazowieckim (222 orzeczenia), opolskim (243 orzeczenia) oraz małopolskim (265 orzeczeń).

Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych dla całej Polski z tytułu wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących wyniosła 405 orzeczeń i w porównaniu z 2018 r. była niższa o 11,0%.

TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z WYPADKAMI PRZY PRACY

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym orzeczenia ustalające:			
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	72 514	54 700	75,4	17 723	24,4
Mężczyźni	48 025	37 110	77,3	10 858	22,6
Kobiety	24 474	17 575	71,8	6 865	28,1
nieustalona płeć	15	15	100,0	-	-

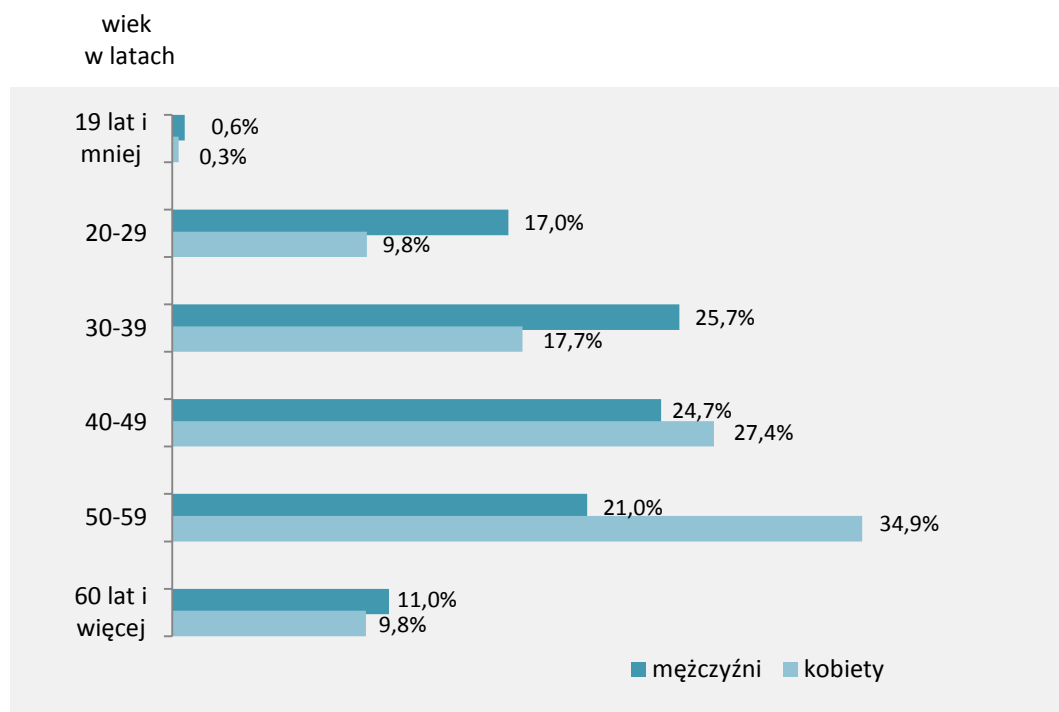
Rys. 4 Struktura orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

TABL. 6 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		w tym: Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku
OGÓŁEM	54 700	5,2	37 110	5,6	17 575	4,3
z tego:						
19 lat i mniej	294	3,5	236	3,7	58	2,5
20-29	8 041	4,3	6 311	4,5	1 730	3,5
30-39	12 637	4,8	9 522	5,1	3 115	3,8
40-49	13 998	5,1	9 180	5,6	4 816	4,1
50-59	13 925	5,5	7 790	6,2	6 135	4,5
60 lat i więcej	5 792	6,8	4 071	7,2	1 721	5,6
nieustalony wiek poszkodowanych	13	.	-	-	-	-
Średni wiek	43,8	x	42,6	x	46,2	x

Rys. 5 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy

**TABL. 7 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG JEGO
WYSOKOŚCI W LATACH 2018-2019**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	w tym:	
			Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2018	59 713	40 589	19 115
	2019	54 700	37 110	17 575
	a	91,6	91,4	91,9
do 10	2018	55 495	37 046	18 446
	2019	50 825	33 907	16 912
	a	91,6	91,5	91,7
11-20	2018	2 975	2 417	554
	2019	2 779	2 213	563
	a	93,4	91,6	101,6
21-30	2018	638	570	68
	2019	540	487	53
	a	84,6	85,4	77,9
31-40	2018	289	265	24
	2019	256	228	26
	a	88,6	86,0	108,3
41-50	2018	98	89	9
	2019	110	100	9
	a	112,2	112,4	100,0
51-60	2018	67	59	8
	2019	59	53	6
	a	88,1	89,8	75,0
61-70	2018	47	43	4
	2019	50	45	5
	a	106,4	104,7	125,0
71-80	2018	24	23	1
	2019	22	22	-
	a	91,7	95,7	-
81-90	2018	13	13	-
	2019	13	13	-
	a	100,0	100,0	-
91-100	2018	67	64	1
	2019	46	42	1
	a	68,7	65,6	100,0

**TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI
USZCZERBKU I PŁCI**

Procent uszczerbku na zdrowiu	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	54 700	100,0	37 110	100,0	17 575	100,0
do 4	29 618	54,1	19 532	52,6	10 084	57,4
5-10	21 207	38,8	14 375	38,7	6 828	38,9
11-20	2 779	5,1	2 213	6,0	563	3,2
21-30	540	1,0	487	1,3	53	0,3
31-40	256	0,5	228	0,6	26	0,1
41-50	110	0,2	100	0,3	9	0,1
51-60	59	0,1	53	0,1	6	0,0
61-70	50	0,1	45	0,1	5	0,0
71-80	22	0,0	22	0,1	-	-
81-90	13	0,0	13	0,0	-	-
91-100	46	0,1	42	0,1	1	0,0

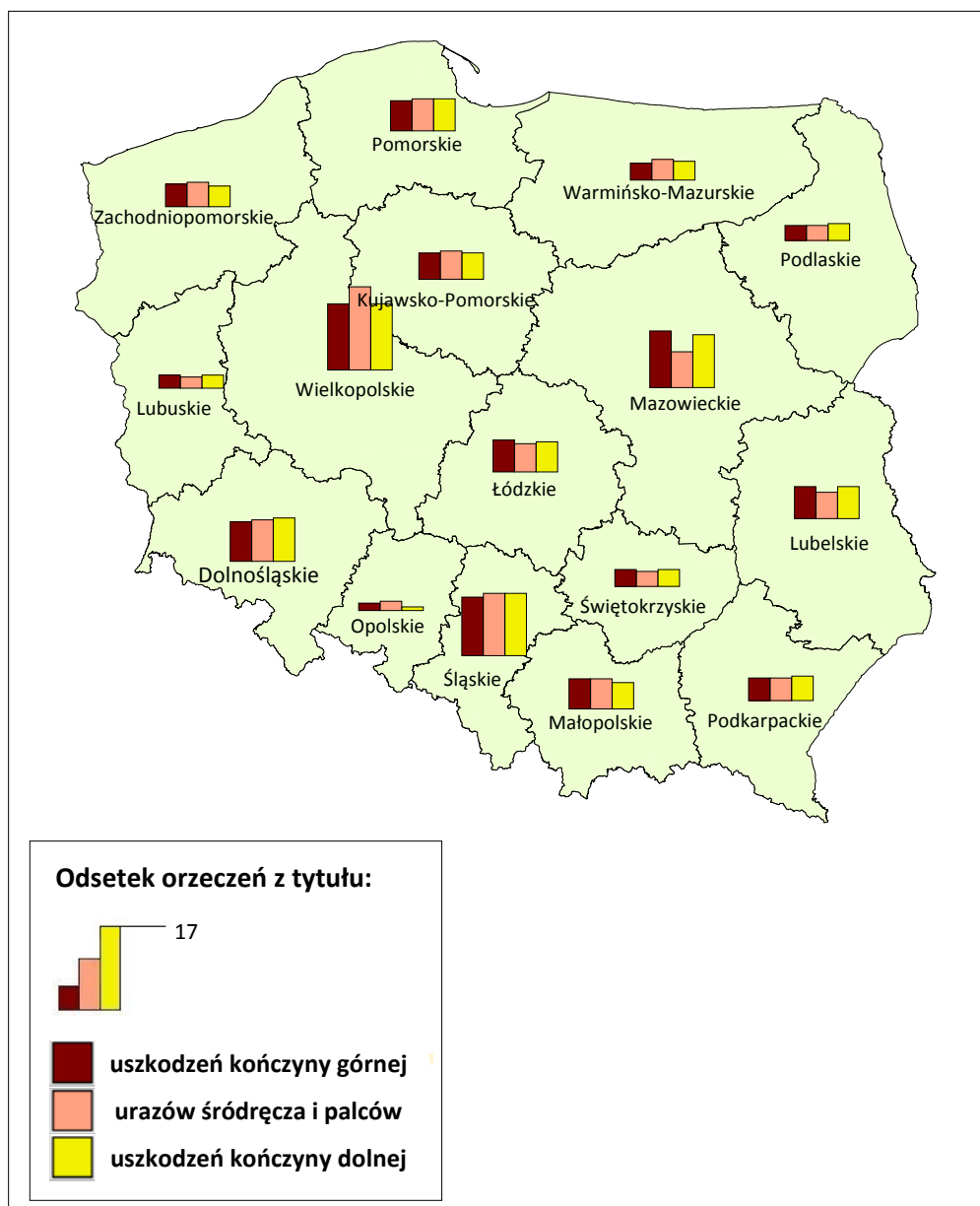
**TABL. 9 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU**

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	43,8	42,6	46,2
do 4	42,0	40,7	44,6
5-10	45,6	44,4	48,3
11-20	47,2	46,4	50,5
21-30	46,8	46,5	50,0
31-40	44,5	44,3	49,7
41-50	46,0	46,5	44,7
51-60	50,6	51,7	41,2
61-70	48,1	47,8	51,2
71-80	44,5	44,5	-
81-90	46,2	46,2	-
91-100	42,0	44,7	56,0

**TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
RODZAJÓW URAZÓW ORAZ PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
w tym:			
uszkodzenia głowy	1,6	1,5	1,6
uszkodzenia twarzy	4,8	5,0	4,2
uszkodzenia narządu wzroku	0,8	1,1	0,3
uszkodzenia narządu słuchu	0,2	0,2	0,1
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	1,2	1,4	0,5
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	0,5	0,6	0,2
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	0,0	0,1	0,0
ostre zatrucia i ich następstwa	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	5,4	5,0	6,3
uszkodzenia miednicy	0,4	0,5	0,2
uszkodzenia kończyny górnej	16,1	14,8	18,6
śródręcze i palce	29,3	32,5	22,7
uszkodzenia kończyny dolnej	39,2	36,5	44,8
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	0,4	0,4	0,3

Rys.6 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw i najczęściej występujących rodzajów urazów

TABL. 11 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI ORAZ RODZAJÓW URAZÓW

Rodzaje urazów	Przeciętny procent uszczerbku			Średni wiek		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	5,2	5,6	4,3	43,8	42,6	46,2
uszkodzenia głowy	13,0	15,8	7,2	45,9	45,3	47,2
uszkodzenia twarzy	2,8	2,9	2,4	41,2	40,3	43,5
uszkodzenia narządu wzroku	16,1	17,1	7,8	42,7	42,3	46,5
uszkodzenia narządu słuchu	17,6	18,8	13,7	45,2	45,6	43,7
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	15,0	15,8	12,5	42,9	39,9	51,8
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	12,7	13,1	9,9	50,1	50,0	51,5
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	10,7	11,0	8,1	44,7	44,6	44,9
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	19,2	20,0	1,0	40,5	40,5	41,0
ostre zatrucia i ich następstwa	11,8	12,8	10,0	45,6	46,2	44,7
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,3	9,3	6,6	44,6	44,1	45,5
uszkodzenia miednicy	17,5	18,3	12,8	48,2	47,7	51,2
uszkodzenia kończyny górnej	6,9	7,3	6,3	47,5	45,6	50,8
śródręcze i palce	3,2	3,4	2,7	41,4	40,7	43,2
uszkodzenia kończyny dolnej	4,7	5,2	3,8	43,9	42,7	46,1
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	11,0	12,4	7,1	43,7	42,8	46,4

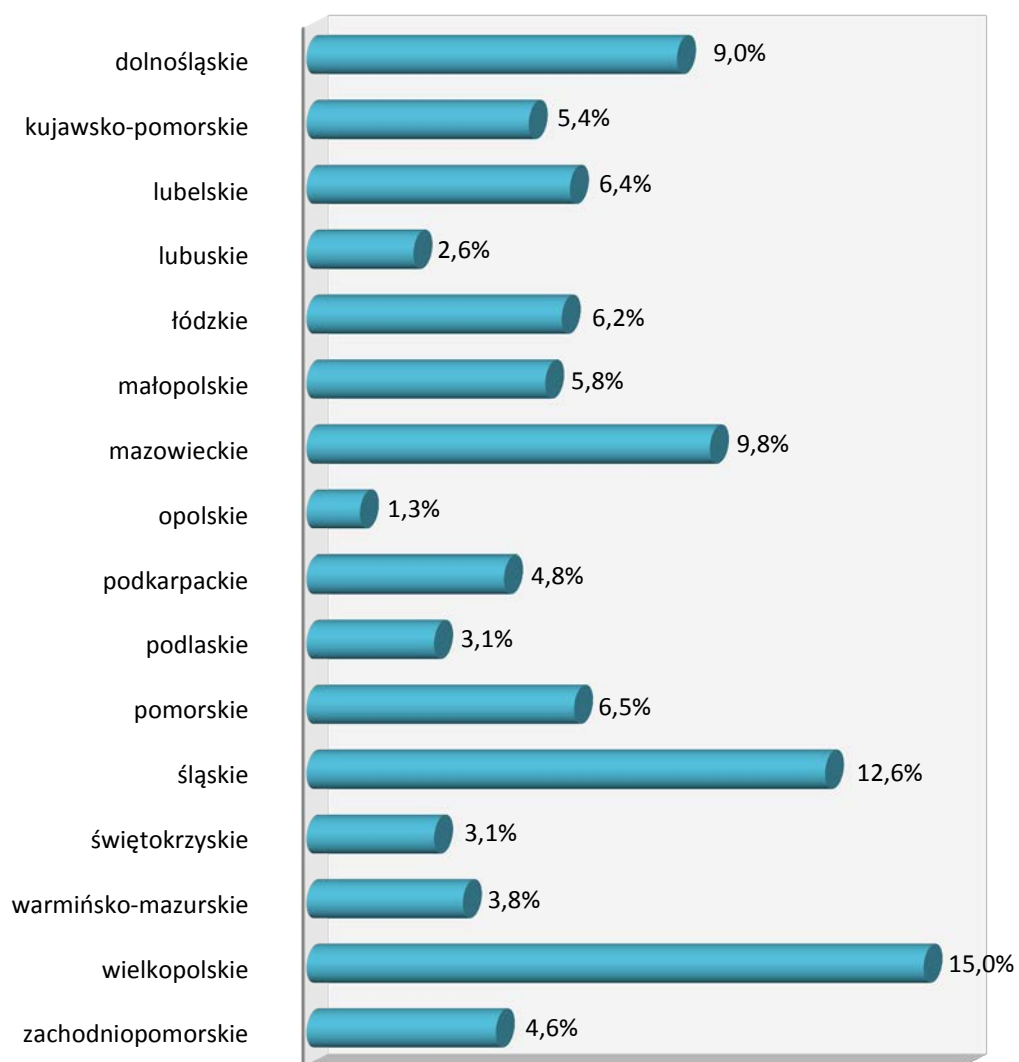
**TABL. 12 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU WEDŁUG WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	wiek osób poszkodowanych					
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	5,2	3,5	4,3	4,8	5,1	5,5	6,8
uszkodzenia głowy	13,0	22,0	11,4	12,5	11,8	11,9	18,2
uszkodzenia twarzy	2,8	2,1	2,7	2,8	2,9	2,6	2,8
uszkodzenia narządu wzroku	16,1	17,8	14,6	16,0	15,8	14,3	21,7
uszkodzenia narządu słuchu	17,6	7,5	20,7	17,3	18,8	15,5	17,6
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	15,0	-	6,0	20,2	12,5	11,8	17,5
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	12,7	10,0	15,8	14,5	11,9	11,9	12,9
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	10,7	-	13,9	10,6	11,5	9,7	7,9
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	19,2	10,0	16,0	34,3	14,3	22,5	-
ostre zatrucia i ich następstwa	11,8	-	-	10,0	12,3	10,0	-
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,3	9,8	7,5	7,7	8,0	9,0	9,4
uszkodzenia miednicy	17,5	12,0	12,3	22,2	18,3	17,3	16,4
uszkodzenia kończyny górnej	6,9	4,8	6,4	7,0	6,6	6,9	7,5
śródręcze i palce	3,2	2,5	3,1	3,1	3,3	3,3	3,7
uszkodzenia kończyny dolnej	4,7	3,2	3,8	4,4	4,6	4,9	6,0
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	11,0	10,0	10,9	10,3	8,7	11,2	17,5

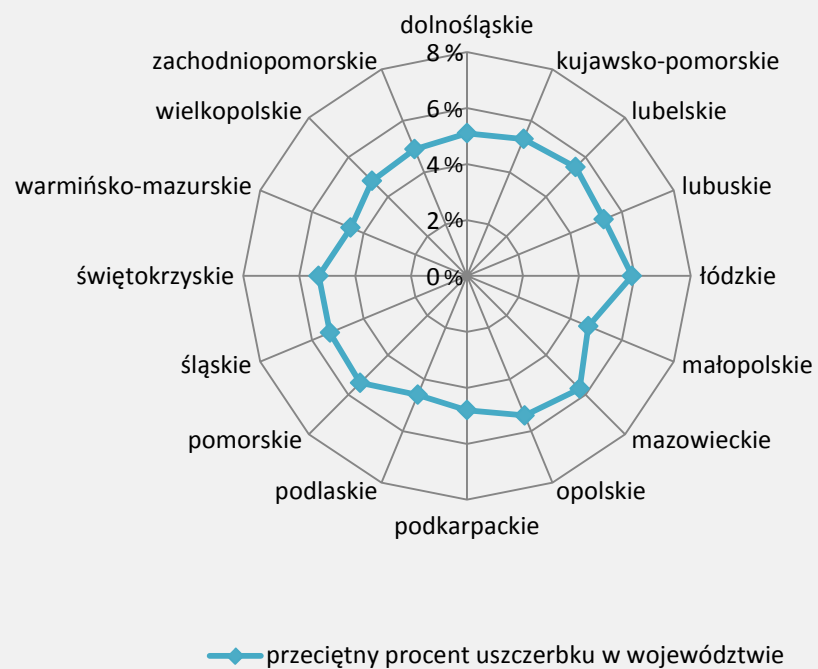
**TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU
WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT
USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	54 700	100,0	5,2
Dolnośląskie	4 915	9,0	5,1
Kujawsko-pomorskie	2 975	5,4	5,3
Lubelskie	3 498	6,4	5,5
Lubuskie	1 396	2,6	5,3
Łódzkie	3 406	6,2	5,9
Małopolskie	3 190	5,8	4,7
Mazowieckie	5 353	9,8	5,7
Opolskie	712	1,3	5,4
Podkarpackie	2 621	4,8	4,8
Podlaskie	1 690	3,1	4,6
Pomorskie	3 552	6,5	5,4
Śląskie	6 907	12,6	5,3
Świętokrzyskie	1 716	3,1	5,3
Warmińsko-mazurskie	2 065	3,8	4,5
Wielkopolskie	8 212	15,0	4,8
Zachodniopomorskie	2 492	4,6	4,9

Rys.7 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw

Rys.8 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy w poszczególnych województwach

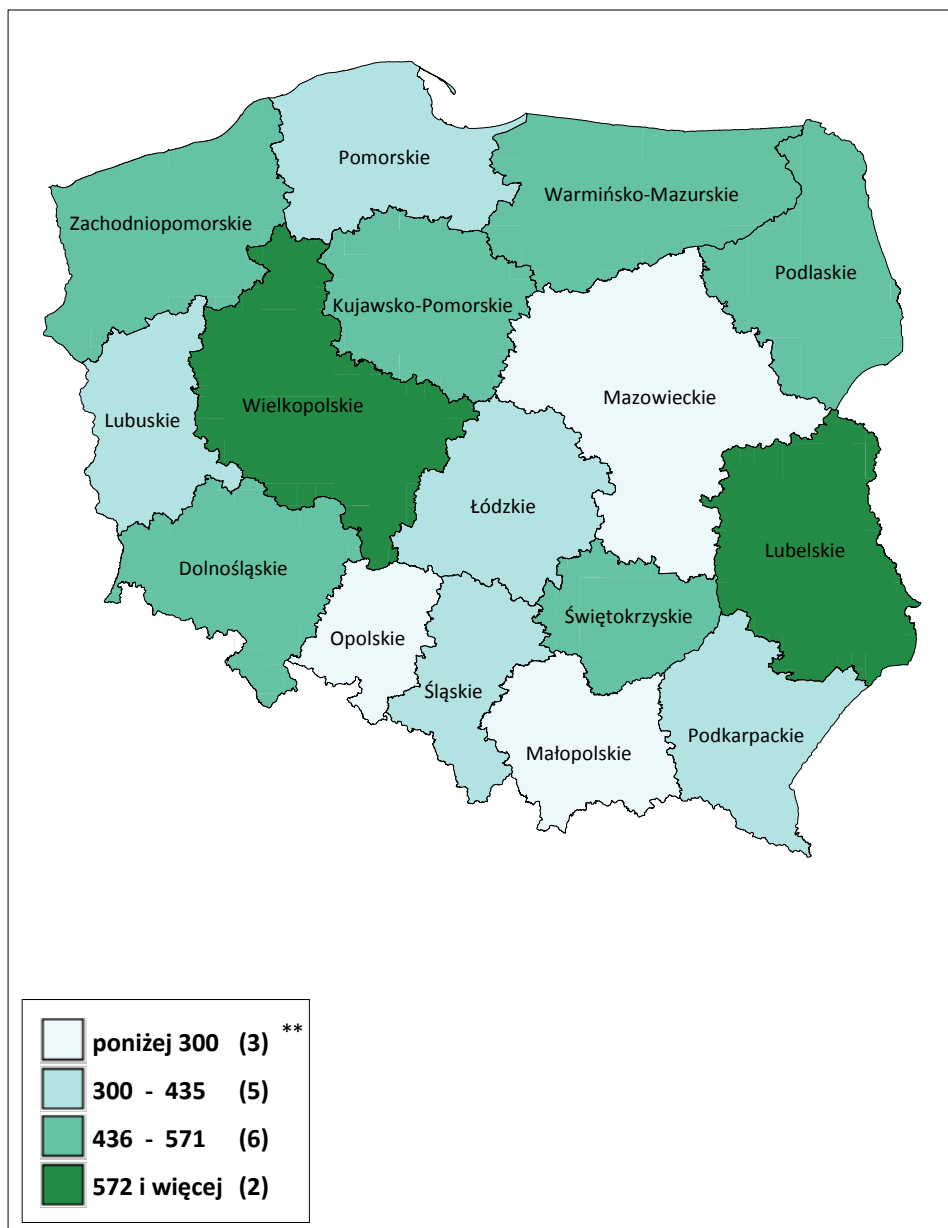

**TABL. 14 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY W PRZELICZENIU
NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2018-2019**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2018	455
	2019	405
	a	89,0
Dolnośląskie	2018	506
	2019	452
	a	89,3
Kujawsko-pomorskie	2018	499
	2019	457
	a	91,6
Lubelskie	2018	685
	2019	626
	a	91,4
Lubuskie	2018	476
	2019	423
	a	88,9
Łódzkie	2018	416
	2019	399
	a	95,9
Małopolskie	2018	306
	2019	265
	a	86,6
Mazowieckie	2018	248
	2019	222
	a	89,5
Opolskie	2018	259
	2019	243
	a	93,8
Podkarpackie	2018	470
	2019	423
	a	90,0
Podlaskie	2018	639
	2019	523
	a	81,8
Pomorskie	2018	553
	2019	424
	a	76,7
Śląskie	2018	447
	2019	411
	a	91,9
Świętokrzyskie	2018	586
	2019	505
	a	86,2
Warmińsko-mazurskie	2018	547
	2019	521
	a	95,2
Wielkopolskie	2018	666
	2019	591
	a	88,7
Zachodniopomorskie	2018	508
	2019	460
	a	90,6

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w wyniku wypadków przy pracy
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących *
według województw**

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.2 . Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy lub w związku ze sposobem wykonywania pracy (Kodeks pracy art. 235). Wykaz chorób zawodowych, szczegółowe zasady postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach zostały określone w Obwieszeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz.U. 2013 r., poz. 1367). Choroby, które nie zostały wyszczególnione w wykazie nie są uznawane za choroby zawodowe.

Liczba orzeczeń powypadkowych wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS w 2019 r. w związku z chorobą zawodową wyniosła 1,8 tys. orzeczeń, z tego 92,7% (tj. 1,6 tys. orzeczeń) stanowiły orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu.

Najczęściej poszkodowanymi z orzeczoną uszczerebkiem na zdrowiu powstałym w związku z chorobą zawodową byli mężczyźni, stanowiąc 63,3% badanej zbiorowości (w porównaniu z rokiem 2018 spadek o 1,8 punktu procentowego).

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku chorób zawodowych wyniósł 19,3% (w 2018 r. – 19,8% uszczerbku). W zależności od płci wysokość uszczerbku kształtowała się odmiennie, i tak dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 21,7%, natomiast dla kobiet – 14,7% uszczerbku (w 2018 r. – wielkości te wynosiły odpowiednio 21,7% i 15,9%). Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w woj. śląskim – 21,9% uszczerbku, zaś najniższy w woj. podlaskim – 10,1% uszczerbku.

Na podstawie analizy miar pozycyjnych danych jednostkowych obserwujemy, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń powypadkowych (kwartyl pierwszy Q1) wydanych w związku z chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu nie przekroczył 10,0%. W połowie orzeczeń (mediana Me) wysokość uszczerbku na zdrowiu wyniosła nie więcej niż 15,3% uszczerbku.

Stopień orzeczonego uszczerbku w przypadku 75% orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) kształtował się na poziomie nie wyższym niż 20,5% uszczerbku.

Dominującą (dominanta D) wysokością uszczerbku powstałego w związku z chorobą zawodową był uszczerbek wynoszący 9,9%.

Najliczniejszą grupą poszkodowanych, stanowiącą 57,0% badanej zbiorowości, były osoby w wieku powyżej 59 lat. W tej grupie wiekowej odnotowano również najwyższy przeciętny procent uszczerbku wynoszący 22,1%.

Uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową najczęściej orzekany był w granicach 11-20%. Dla 38,3% badanej zbiorowości orzeczone uszczerbek w takim przedziale procentowym, w porównaniu z rokiem poprzednim był on wyższy o 2,7 punktu procentowego.

Średni wiek osób poszkodowanych w związku z chorobą zawodową wyniósł 60,3 roku (w przypadku mężczyzn wyniósł 61,7 roku, w przypadku kobiet – 58,4 roku).

Najczęstszą przyczyną powstawania uszczerbku na zdrowiu w związku z chorobą zawodową były: pylice płuc – 22,7% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 19,4% oraz schorzenia nerwów, mięśni – 16,5%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych chorób wyniósł odpowiednio: 18,1%, 27,6%, 9,4%, natomiast średni wiek poszkodowanych wyniósł: 60,1 roku, 65,9 roku, 54 lata.

Należy zaznaczyć, że w przypadku mężczyzn w 33,3% przyczyną powstania choroby zawodowej były pylice płuc, natomiast wśród kobiet w 41,6% przewlekłe choroby narządu głosu.

W odniesieniu do nowotworów złośliwych przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu wyniósł 52,6% i był najwyższy wśród chorób zawodowych. Stosunkowo wysoki odsetek wydanych z tytułu choroby zawodowej orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu obserwujemy w woj. śląskim – 26,2% ogółu orzeczeń, najniższy zaś w woj. opolskim – 0,4% ogółu orzeczeń. Przy czym w stosunku do 2018 r. zauważalny jest spadek (o 3,3 pkt. procentowego) liczby wydanych orzeczeń w woj. śląskim, przy jednoczesnym wzroście liczby orzeczeń (o 3 pkt. procentowe) w woj. dolnośląskim.

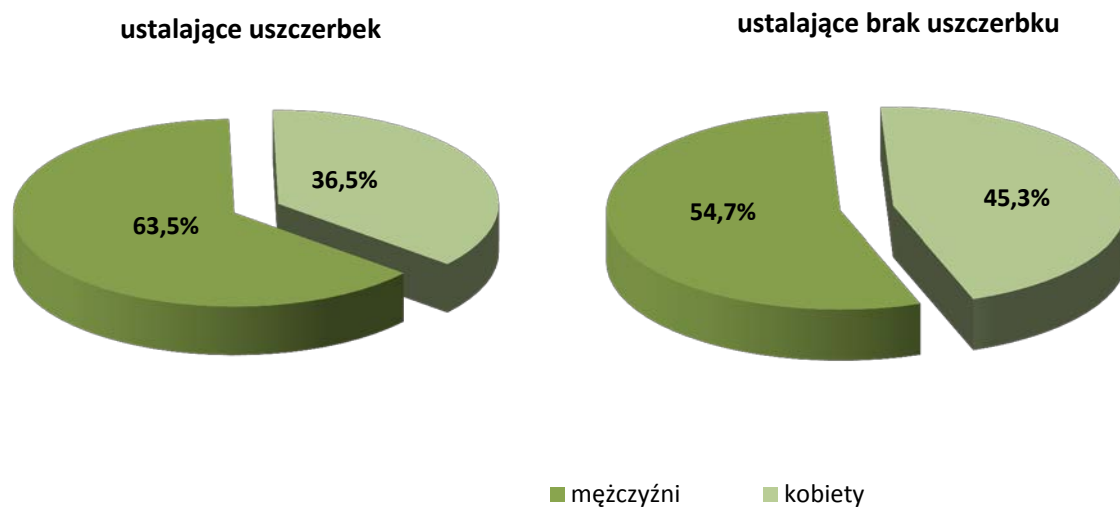
Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową wydanych przez lekarzy orzeczników w 2019 r. dla całej Polski w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) wyniosła 12 orzeczeń. W porównaniu z 2018 r. liczba ta spadła o 14,3%.

Najwięcej orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową (w przeliczeniu na 100 tys. pracujących) zarejestrowano w woj. dolnośląskim (28 orzeczeń), śląskim (26 orzeczeń) oraz świętokrzyskim (21 orzeczeń), najmniej w woj. opolskim (2 orzeczenia), podkarpackim i podlaskim (po 3 orzeczenia).

TABL. 15 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z CHOROBYMI ZAWODOWYMI

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym orzeczenia ustalające:			
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	1 775	1 646	92,7	128	7,2
Mężczyźni	1 113	1 042	93,6	70	6,3
Kobiety	657	599	91,2	58	8,8
nieustalona płeć	5	5	100,0	-	-

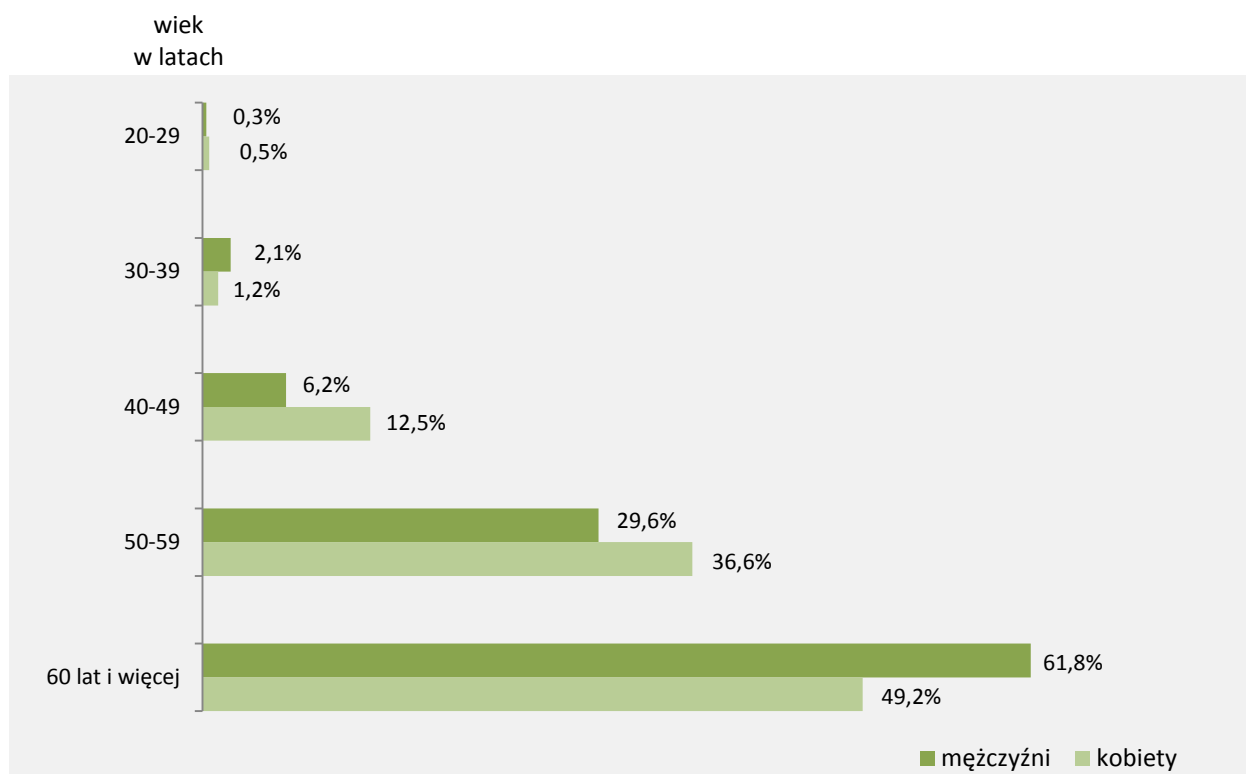
Rys. 10 Struktura orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

**TABL. 16 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU**

Wiek poszkodowanych	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku
OGÓŁEM	1 646	19,3	1 042	21,7	599	14,7
z tego:						
20-29	6	7,5	3	5,7	3	9,3
30-39	29	9,9	22	10,3	7	8,7
40-49	140	11,7	65	15,1	75	8,8
50-59	527	16,5	308	18,4	219	13,9
60 lat i więcej	939	22,1	644	24,4	295	17,1
nieustalony wiek poszkodowanych	5	.	-	-	-	-
Średni wiek	60,3	x	61,7	x	58,4	x

**Rys. 11 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym
uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku
chorób zawodowych**

**TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2018-2019**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	w tym:	
			Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2018	1 867	1 216	645
	2019	1 646	1 042	599
	a	88,2	85,7	92,9
do 10	2018	694	403	291
	2019	620	350	270
	a	89,3	86,8	92,8
11-20	2018	665	405	260
	2019	630	373	256
	a	94,7	92,1	98,5
21-30	2018	295	232	62
	2019	221	163	58
	a	74,9	70,3	93,5
31-40	2018	72	60	12
	2019	65	56	9
	a	90,3	93,3	75,0
41-50	2018	71	61	8
	2019	44	39	4
	a	62,0	63,9	50,0
51-60	2018	23	20	2
	2019	29	28	1
	a	126,1	140,0	50,0
61-70	2018	17	13	4
	2019	14	14	-
	a	82,4	107,7	-
71-80	2018	19	16	2
	2019	16	12	1
	a	84,2	75,0	50,0
81-90	2018	6	4	2
	2019	4	4	-
	a	66,7	100,0	-
91-100	2018	5	2	2
	2019	3	3	-
	a	60,0	150,0	-

TABL. 18 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU ORAZ PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 646	100,0	1 042	100,0	599	100,0
do 4	16	1,0	10	1,0	6	1,0
5-10	604	36,7	340	32,6	264	44,1
11-20	630	38,3	373	35,8	256	42,7
21-30	221	13,4	163	15,6	58	9,7
31-40	65	3,9	56	5,4	9	1,5
41-50	44	2,7	39	3,7	4	0,7
51-60	29	1,8	28	2,7	1	0,2
61-70	14	0,9	14	1,3	-	-
71-80	16	1,0	12	1,2	1	0,2
81-90	4	0,2	4	0,4	-	-
91-100	3	0,2	3	0,3	-	-

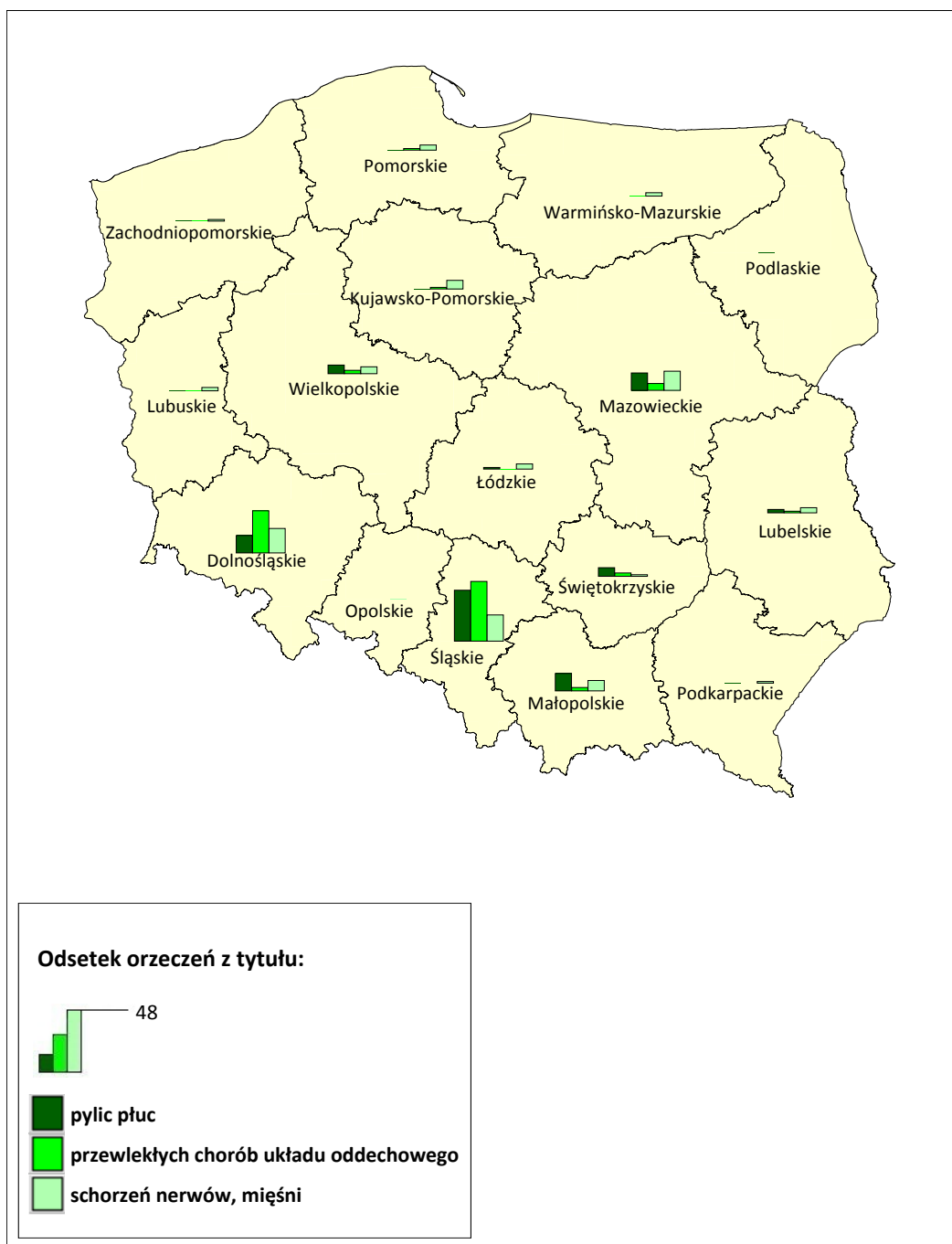
TABL. 19 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	60,3	61,7	58,4
do 4	56,2	57,2	54,5
5-10	56,1	56,8	55,3
11-20	62,2	63,6	60,3
21-30	63,6	63,9	62,8
31-40	64,0	63,9	64,1
41-50	66,3	66,9	69,0
51-60	63,2	63,3	62,0
61-70	68,4	68,4	-
71-80	56,3	70,0	60,0
81-90	66,0	66,0	-
91-100	69,3	69,3	-

**TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
w tym:			
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	0,3	0,4	0,2
pylice płuc	22,7	33,3	4,3
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	19,4	27,9	4,7
byssinoza	0,3	0,3	0,3
przeziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	0,1	-	0,2
przewlekłe choroby narządu głosu	16,4	2,0	41,6
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	0,1	-	0,2
nowotwory złośliwe	2,0	2,9	-
choroby skóry	2,1	1,2	3,8
schorzenia nerwów, mięśni	16,5	6,9	33,2
uszkodzenia narządu słuchu	5,5	8,6	0,2
zespół wibracyjny	0,8	1,2	0,2
choroby narządu wzroku	0,7	0,9	0,5
choroby zakaźne lub pasożytnicze	11,8	13,1	9,8

Rys.12 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw i najczęściej występujących rodzajów schorzeń

TABL. 21 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI

Choroby zawodowe	Przeciętny procent uszczerbku			Średni wiek		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	19,3	21,7	14,7	60,3	61,7	58,4
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	47,0	53,8	20,0	64,6	65,0	63,0
pylice płuc	18,1	18,1	17,8	60,1	59,4	72,8
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	27,6	28,2	21,3	65,9	66,4	63,2
byssinoza	48,0	60,0	30,0	69,2	75,0	60,5
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	20,0	-	20,0	61,0	-	61,0
przewlekłe choroby narządu głosu	18,2	19,7	18,1	60,9	64,0	60,7
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	5,0	-	5,0	55,0	-	55,0
nowotwory złośliwe	52,6	52,6	-	67,2	67,2	-
choroby skóry	10,8	7,8	12,4	53,7	48,9	56,2
schorzenia nerwów, mięśni	9,4	10,0	9,2	54,0	56,1	53,3
uszkodzenia narządu słuchu	25,3	25,5	15,0	63,7	63,7	62,0
zespół wibracyjny	28,0	27,8	30,0	58,2	59,3	45,0
choroby narządu wzroku	23,8	23,9	23,3	66,8	66,9	66,3
choroby zakaźne lub pasożytnicze	11,7	10,6	14,3	57,2	56,9	57,9

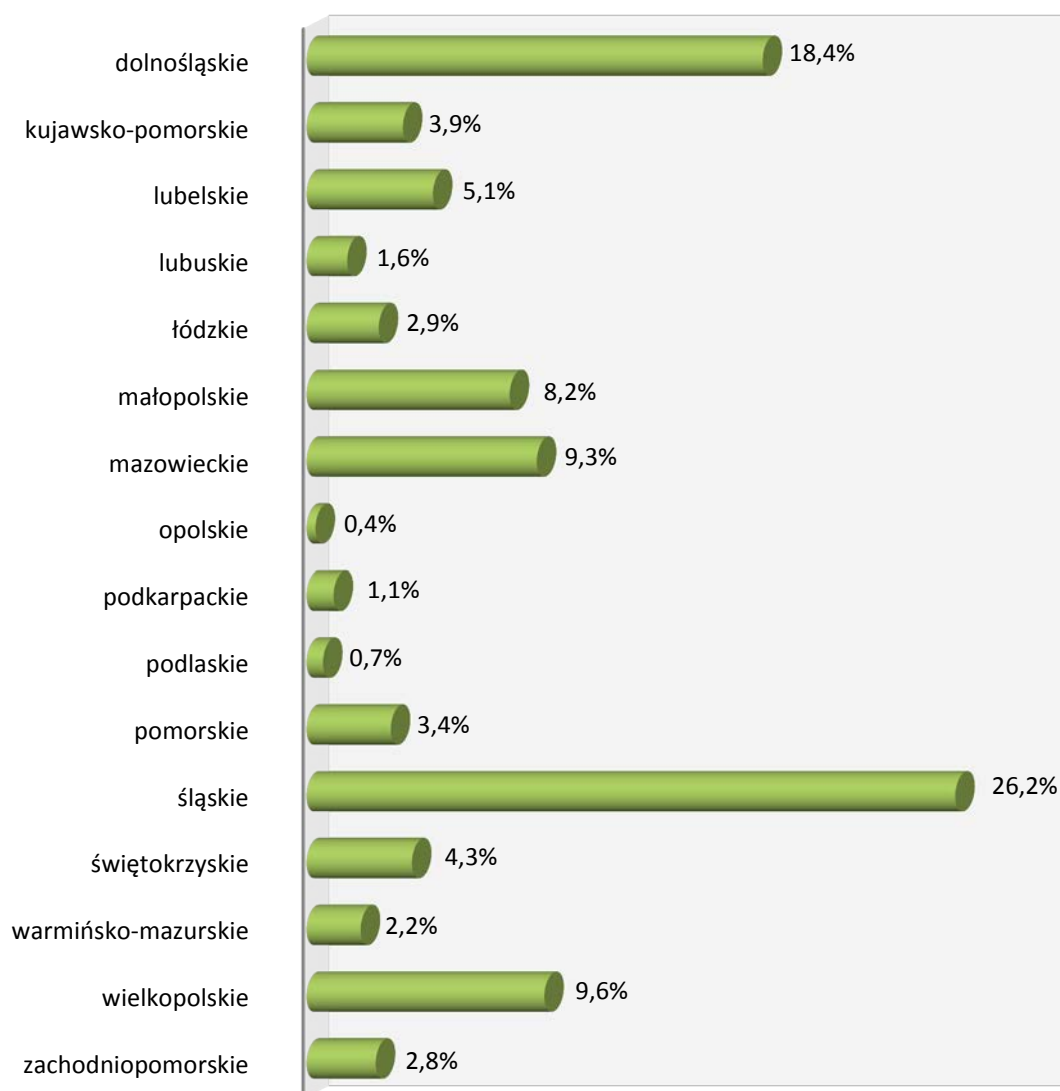
**TABL. 22 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	wiek osób poszkodowanych				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	19,3	7,5	9,9	11,7	16,5	22,1
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	47,0	-	-	60,0	-	43,8
pylice płuc	18,1	-	14,0	16,5	16,9	19,3
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	27,6	10,0	10,0	15,1	29,1	28,2
byssinoza	48,0	-	-	-	30,0	52,5
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	20,0	-	-	-	-	20,0
przewlekłe choroby narządu głosu	18,2	-	-	15,0	19,0	17,8
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	5,0	-	-	-	5,0	-
nowotwory złośliwe	52,6	-	-	-	52,5	52,7
choroby skóry	10,8	8,3	9,0	8,3	11,6	11,7
schorzenia nerwów, mięśni	9,4	5,0	7,3	8,6	9,3	10,8
uszkodzenia narządu słuchu	25,3	-	-	-	25,5	25,3
zespół wibracyjny	28,0	-	-	27,5	27,0	29,0
choroby narządu wzroku	23,8	-	-	-	18,8	26,3
choroby zakaźne lub pasożytnicze	11,7	5,0	10,0	9,1	12,2	12,2

**TABL. 23 LICZBA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU
CHORÓB ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT
USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	1 646	100,0	19,3
Dolnośląskie	303	18,4	20,7
Kujawsko-pomorskie	64	3,9	16,4
Lubelskie	84	5,1	20,4
Lubuskie	27	1,6	14,9
Łódzkie	48	2,9	21,3
Małopolskie	135	8,2	17,0
Mazowieckie	153	9,3	16,6
Opolskie	6	0,4	12,8
Podkarpackie	18	1,1	21,6
Podlaskie	11	0,7	10,1
Pomorskie	56	3,4	17,8
Śląskie	431	26,2	21,9
Świętokrzyskie	70	4,3	19,5
Warmińsko-mazurskie	36	2,2	11,7
Wielkopolskie	158	9,6	18,8
Zachodniopomorskie	46	2,8	14,6

Rys. 13 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw

Rys. 14 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych w poszczególnych województwach

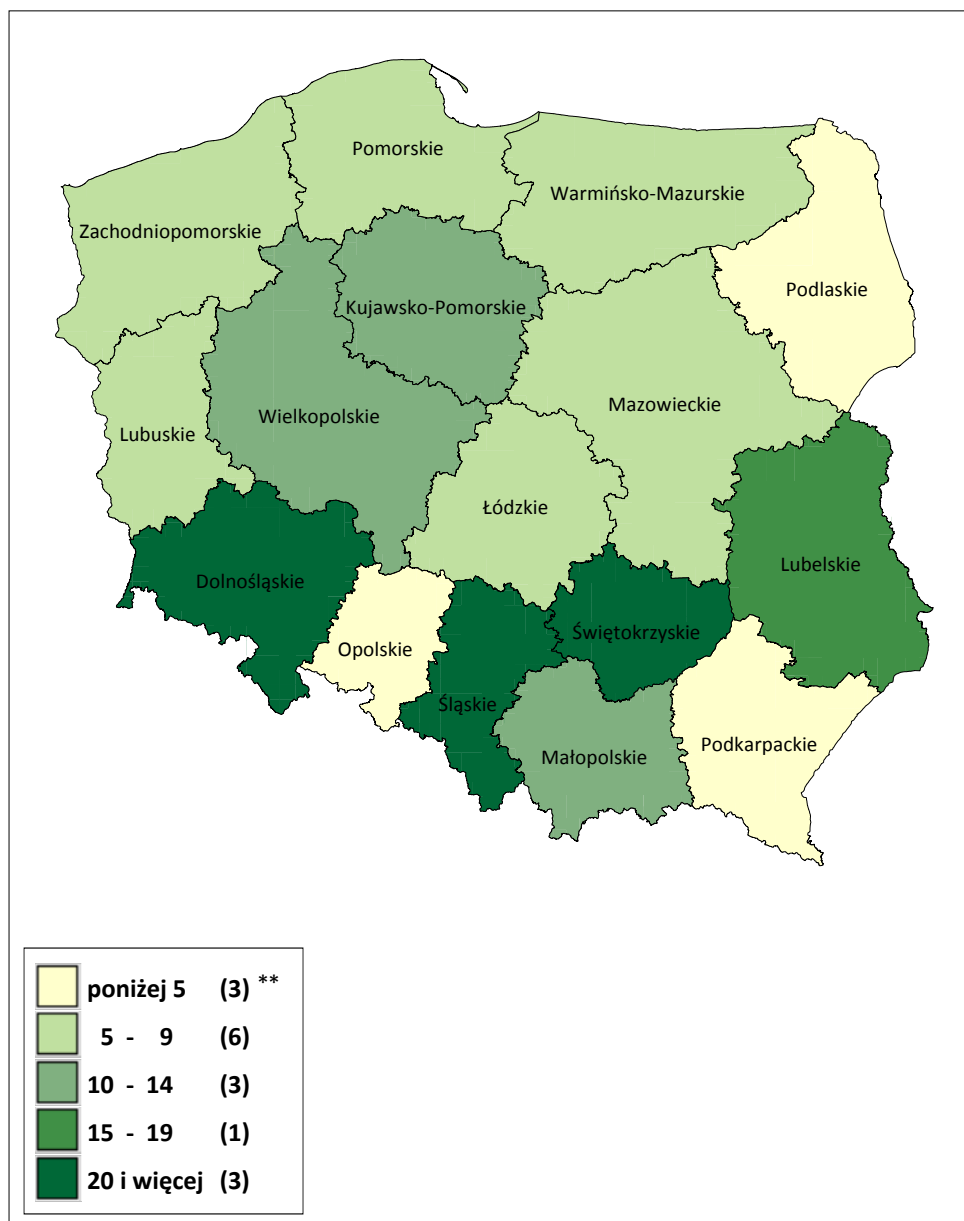

**TABL. 24 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 TYS.
PRACUJĄCYCH* W LATACH 2018-2019**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2018	14
	2019	12
	a	85,7
Dolnośląskie	2018	27
	2019	28
	a	103,7
Kujawsko-pomorskie	2018	12
	2019	10
	a	83,3
Lubelskie	2018	11
	2019	15
	a	136,4
Lubuskie	2018	8
	2019	8
	a	100,0
Łódzkie	2018	6
	2019	6
	a	100,0
Małopolskie	2018	16
	2019	11
	a	68,8
Mazowieckie	2018	6
	2019	6
	a	100,0
Opolskie	2018	3
	2019	2
	a	66,7
Podkarpackie	2018	6
	2019	3
	a	50,0
Podlaskie	2018	5
	2019	3
	a	60,0
Pomorskie	2018	7
	2019	7
	a	100,0
Śląskie	2018	33
	2019	26
	a	78,8
Świętokrzyskie	2018	33
	2019	21
	a	63,6
Warmińsko-mazurskie	2018	9
	2019	9
	a	100,0
Wielkopolskie	2018	13
	2019	11
	a	84,6
Zachodniopomorskie	2018	11
	2019	9
	a	81,8

* poza rolnictwem indywidualnym

Rys.15 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych w przeliczeniu na 100 tys. pracujących * według województw

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS

W 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 58,1 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych na łączną kwotę 329,1 mln zł. W porównaniu z 2018 r. obserwujemy spadek liczby odszkodowań o 6,4%, natomiast wzrost kwoty ich wypłat o 1,5%.

Z tytułu wypadków przy pracy wypłacono 56,7 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych (tj. 97,6% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań), natomiast z tytułu chorób zawodowych – 1,4 tys. jednorazowych odszkodowań na kwotę 25,7 mln zł.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 57,7 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 287,3 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 443 odszkodowania, tj. 0,8% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 41,8 mln zł, stanowiącą 12,7% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

Przeciętna wysokość wypłaconego w 2019 r. jednorazowego odszkodowania powypadkowego kształtowała się na poziomie 5,7 tys. zł.

TABL. 25 JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE WYPŁACONE PRZEZ ZUS W 2019 ROKU

Okoliczności powstania uszczerbku	Jednorazowe odszkodowania powypadkowe		Kwota wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych w tys. zł
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM			
OGÓŁEM	58 115	100,0	329 138,5
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	56 716	97,6	303 419,1
choroby zawodowej	1 398	2,4	25 696,1
Jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu			
OGÓŁEM	57 672	100,0	287 309,0
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	56 305	97,6	266 908,8
choroby zawodowej	1 366	2,4	20 391,6
Jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego			
OGÓŁEM	443	100,0	41 829,6 *
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	411	92,8	36 510,3
choroby zawodowej	32	7,2	5 304,5

* łącznie ze zwiększeniami z tytułu przysługującego na każde z uprawnionych dzieci i innych członków rodziny

3. Podsumowanie

W 2019 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 74,3 tys. orzeczeń powypadkowych. Liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy kształtowała się na poziomie 72,5 tys. orzeczeń, natomiast w przypadku chorób zawodowych – wyniosła 1,8 tys. orzeczeń. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowiły 75,8% orzeczeń powypadkowych (tj. 56,3 tys.), a orzeczenia stwierdzające jego brak – 24,0% (tj. 17,9 tys.).

Wśród osób z orzeczoną uszczerebkiem na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 67,7% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerebku na zdrowiu wyniósł 5,6% uszczerebku. Dla mężczyzn przeciętny procent uszczerebku wyniósł 6,0% uszczerebku, zaś dla kobiet – 4,6% uszczerebku. W przypadku uszczerebku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,2% uszczerebku (dla mężczyzn - 5,6% uszczerebku, dla kobiet – 4,3% uszczerebku), zaś powstałego w wyniku choroby zawodowej – 19,3% uszczerebku (dla mężczyzn przeciętny procent uszczerebku - 21,7%, dla kobiet – 14,7% uszczerebku).

Jedną drugą liczbę orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (mediana Me) wykazała uszczerbek na zdrowiu w wysokości nie przekraczającej 3,8% uszczerebku. W przypadku orzeczeń w związku z chorobą zawodową mediana wynosiła 15,3%.

Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 44,2 roku, przy czym średni wiek mężczyzn to 43,1 roku, a średni wiek kobiet – 46,6 roku. Średni wiek osób z orzeczoną uszczerebkiem w wyniku wypadków przy pracy nieznacznie odbiegał od wieku dla ogółu i wynosił 43,8 roku; średni wiek mężczyzn – 42,6 roku, a kobiet – 46,2 roku. W przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 60,3 roku (dla mężczyzn – 61,7 roku, dla kobiet – 58,4 roku).

Wypadki przy pracy najczęściej powodowały uszczerbek na zdrowiu w postaci: uszkodzeń kończyny dolnej – 39,2% ogółu orzeczeń, urazów śródreżca i palców – 29,3% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 16,1%. Przeciętny procent uszczerebku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,7%, 3,2%, 6,9%.

Najczęstszą przyczyną powstawania uszczerebku na zdrowiu w związku z chorobą zawodową były: pylice płuc – 22,7% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 19,4% oraz schorzenia nerwów, mięśni – 16,5%. Przeciętny procent uszczerebku w przypadku tych chorób wyniósł odpowiednio: 18,1%, 27,6%, 9,4%

Najwyższy odsetek orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy odnotowano w woj. wielkopolskim – 15,0% ogółu orzeczeń z tego tytułu, śląskim – 12,6% oraz mazowieckim – 9,8%; najniższy natomiast w woj. opolskim – 1,3% oraz lubuskim – 2,6%. Najwyższy odsetek orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu z tytułu choroby zawodowej obserwujemy w woj. śląskim – 26,2% ogółu orzeczeń, najniższy zaś w woj. opolskim – 0,4% ogółu orzeczeń.

W 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 58,1 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych na łączną kwotę 329,1 mln zł.

Z tytułu wypadków przy pracy wypłacono 56,7 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych (tj. 97,6% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań), natomiast z tytułu chorób zawodowych – 1,4 tys. jednorazowych odszkodowań na kwotę 25,7 mln. zł.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 57,7 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 287,3 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 443 odszkodowania, tj. 0,8% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 41,8 mln zł, stanowiącą 12,7% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.